

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

---

14 DÉCEMBRE 1996

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 59
de la Constitution

AMENDEMENTS

N° 2 DE M. ERDMAN ET CONSORTS

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé par ce qui suit :

« Art. 59. — § 1er. Sauf le cas de flagrant délit, aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, en matière répressive, faire l'objet de mesures de contrainte requérant l'ordre d'un juge, être inculpé, renvoyé ou cité directement devant une cour ou un tribunal, ni être arrêté qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie.

§ 2. Pendant la durée de la session, seuls les membres du ministère public et les agents déclarés compétents par la loi peuvent intenter des poursuites en matière répressive à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre.

§ 3. L'arrestation ou la poursuite devant une cour à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre, est suspendue pendant la session si la Chambre dont il fait partie le requiert. »

Voir:

Documents du Sénat:

1-363 - 1995/1996:

N° 1: Projet de texte transmis par la Chambre des représentants.

1-363 - 1996/1997:

N° 2: Amendement.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

---

14 DECEMBER 1996

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 59
van de Grondwet

AMENDEMENTEN

Nr. 2 VAN DE HEER ERDMAN C.S.

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 vervangen als volgt :

« Art. 59. — § 1. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan geen lid van beide kamers, tijdens de zitting, in strafzaken, het voorwerp uitmaken van dwangmaatregelen waarvoor het bevel van een rechter is vereist, worden in verdenking gesteld, verwezen of worden gedagvaard voor een hof of een rechtbank, of worden aangehouden dan met verlof van de Kamer waarvan hij deel uitmaakt.

§ 2. De vervolging tegen een lid van beide Kamers, kan, tijdens de zitting, in strafzaken, enkel worden ingesteld door de leden van het openbaar ministerie en de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren.

§ 3. De aanhouding of de vervolging voor een hof of een rechtbank ten opzichte van een lid van één van beide kamers, wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan hij deel uitmaakt het vordert. »

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-363 - 1995/1996:

Nr. 1: Ontwerp van tekst overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

1-363 - 1996/1997:

Nr. 2: Amendement.

Disposition transitoire

Aussi longtemps que la notion d'inculpation n'est pas définie dans le code de procédure pénal, la disposition suivante est d'application: «Le juge d'instruction procède à l'inculpation de toute personne contre laquelle existent des indices sérieux de culpabilité. Cette inculpation est faite lors d'un interrogatoire ou par notification à l'intéressé.»

Justification

Vu le texte adopté par la Chambre des représentants et les objectifs sur lesquels une majorité plus large était d'accord à la Chambre, mais compte tenu par ailleurs des remarques fondées formulées par les professeurs Franchimont et Traest, nous proposons le présent amendement.

1. Justification du premier alinéa

L'on propose de renoncer à la notion de «poursuite», car l'utilisation de ce terme ne permet d'accomplir aucun acte d'instruction, pas même un interrogatoire ou une confrontation. Étant donné que la saisine du juge d'instruction constitue en soi un acte de poursuite, la levée de l'immunité serait déjà nécessaire pour que cet acte puisse être posé, ce qui ne correspond pas à l'intention du constituant, même au cours des débats à la Chambre.

C'est pourquoi l'on opte dans l'amendement pour les termes «mesures de contrainte», «inculper», «renvoyer ou citer directement devant une cour ou un tribunal» et «arrêter».

a) Par le terme «mesures de contrainte», la doctrine entend: des mesures pour lesquelles — sauf le cas de flagrant délit — l'ordre du juge est nécessaire en vertu de la loi et par lesquelles, sans l'autorisation de l'intéressé, il est porté atteinte à ses droits et libertés personnels (cf. Verstraeten, R., *Handboek Strafvordering*, Anvers, Maklu, 1993, n°s 447 et 262; Van Den Wyngaert, C., *Strafrecht in hoofdlijnen*, Anvers, Maklu, 1991, 624 et 631).

Sont visés:

- le mandat d'amener pour interrogatoire;
- le mandat de perquisition;
- la saisie dans le cadre d'une perquisition sans le consentement de l'intéressé, en ce compris la violation du secret des lettres;
- le repérage d'appels téléphoniques sans le consentement de l'intéressé;
- les écoutes téléphoniques;
- l'enquête sur la personne.

Pour ces actes d'instruction, la levée de l'immunité parlementaire est nécessaire.

Tous les autres actes d'instruction, tant dans la phase de l'information que dans la phase d'instruction, pourront être accomplis sans l'autorisation de la Chambre à laquelle appartient le parlementaire. Sont visés notamment l'interrogatoire et la confrontation volontaires, la perquisition faite avec le consentement de l'intéressé et les saisies réalisées dans le cadre de telles perquisitions.

b) Le terme «inculpation» n'est pas encore défini actuellement dans le droit formel de la procédure pénale, mais est bel et bien prévu dans le «projet Franchimont». L'on peut s'attendre à ce que ce terme figure prochainement dans notre droit formel.

Overgangsbepaling

Zolang het begrip van inverdenkingstelling niet wordt bepaald in het Wetboek van Strafvordering geldt terzake de volgende bepaling «de onderzoeksrechter gaat over tot de inverdenkingstelling van elke persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld bestaan. Deze inverdenkingstelling vindt plaats ter gelegenheid van een verhoor of door kennisgeving aan de betrokkene.»

Verantwoording

Gelet op de tekst die in de Kamer werd gestemd en de doelstellingen waarmee in de Kamer een ruimere meerderheid akkoord ging, maar anderzijds rekening houdend met de gefundeerde opmerkingen van de professoren Franchimont en Traest wordt dit amendement voorgesteld.

1. Toelichting bij het eerste lid

Er wordt voorgesteld af te stappen van het begrip «vervolgning», omdat het gebruik van deze term geen enkele daad van gerechtelijk onderzoek mogelijk maakt, ook niet een ondervraging of confrontatie. Aangezien het vatten van de onderzoeksrechter op zich reeds een daad van vervolging is, zou reeds voor deze daad de opheffing van de onschendbaarheid noodzakelijk zijn, wat niet de bedoeling is van de grondwetgever, ook niet tijdens de bespreking in de Kamer.

Daarom wordt in het amendement geopteerd voor de termen «dwangmaatregelen», «in verdenking stellen», «verwijzen of dagvaarden voor een hof of een rechtbank» en «aanhouden».

a) Met de term «dwangmaatregelen» wordt in de rechtsleer bedoeld: maatregelen waarvoor — behoudens het geval van heterdaad — krachtens de wet het bevel van een rechter noodzakelijk is en waarbij zonder toestemming van de betrokkene inbreuk wordt gemaakt op zijn persoonlijke rechten en vrijheden (vgl. Verstraeten, R., *Handboek Strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 1993, nr. 447 en 262; Van Den Wyngaert, C., *Strafrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 1991, 624 en 631).

Bedoeld worden:

- het bevel tot medebrenging voor ondervraging;
- het bevel tot huiszoeking;
- een inbeslagname in het kader van een huiszoeking zonder toestemming van de betrokkene, met inbegrip van de schending van het briefgeheim;
- het opsporen van telefonische mededelingen zonder toestemming van de betrokkene;
- het afluisteren van telefoongesprekken;
- onderzoek op de persoon.

Voor deze daden is de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid noodzakelijk.

Alle andere onderzoeksdaeden, zowel in de fase van het opsporingsonderzoek als in de fase van het gerechtelijk onderzoek, worden mogelijk zonder verlof van de Kamer waartoe het parlementslid behoort. Bedoeld worden onder meer de vrijwillige ondervraging en confrontatie, de huiszoeking met toestemming en de inbeslagname in het kader van dergelijke huiszoeking.

b) De term «inverdenkingstelling» is op heden nog niet gedefinieerd in het formele strafvorderingsrecht, maar wordt wel voorzien in het «ontwerp-Franchimont». Het valt te verwachten dat deze term binnen afzienbare tijd in ons formeel recht zal opgenomen worden.

Il est proposé d'exiger également la levée de l'immunité parlementaire pour cet acte d'instruction.

Par mesure transitoire, l'inculpation est définie comme l'acte par lequel, lors d'un interrogatoire ou par notification, le juge d'instruction informe l'intéressé qu'il existe des indices sérieux de culpabilité contre lui.

c) Le terme «renvoyer ou citer directement devant une cour ou un tribunal» doit s'entendre dans le sens que lui donne le droit commun et ne soulève dès lors aucun problème.

d) Le terme «arrestation» est préféré au terme «privation de liberté». Ce dernier est en effet une notion de fait et non une notion de droit. Le terme «privation de liberté» engloberait donc également l'arrestation administrative, qui peut être effectuée par la police dans le cadre de ses missions de police administrative, alors qu'il n'entre pas dans les intentions du constituant d'exiger, pour ce faire, l'autorisation du Parlement.

Le terme «arrestation» vise donc exclusivement l'arrestation judiciaire.

2. Justification du deuxième alinéa

Cette disposition exclut toute citation directe par une partie civile au cours de la procédure. Elle exclut également la constitution de partie civile en mains du juge d'instruction aux fins de déclencher l'action publique (cela correspond tout à fait au privilège de juridiction des magistrats et à l'interdiction de la citation directe et de la constitution de partie civile en vue de mettre en mouvement l'action publique devant le tribunal de la jeunesse ou les tribunaux militaires).

Seule l'autorité compétente peut intenter l'action publique: il s'agit en général du ministère public, mais, dans un certain nombre de cas de droit pénal spécial, la loi a chargé certaines autorités administratives d'exercer l'action publique (par exemple, la législation en matière de douane et d'accises).

Le texte prévoit seulement que l'intentement de l'action publique est réservé aux autorités compétentes. La disposition n'empêche donc pas qu'une partie civile se joigne à l'action intentée par l'autorité compétente.

3. Justification du troisième alinéa

Cette disposition est une adaptation technique, nécessitée par les choix politiques opérés aux premier et deuxième alinéas.

4. Justification de la disposition transitoire

Voir la justification du premier alinéa.

N° 3 DE MM. GORIS ET VERHOFSTADT

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par la disposition suivante :

«Art. 59. — § 1er. Sauf le cas de flagrant délit, il ne peut être procédé à aucune perquisition ni saisie en

Er wordt voorgesteld om ook voor deze onderzoeksdaad de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid te vereisen.

Als overgangsmaatregel wordt «inverdenkingstelling» gedefinieerd als de daad waarbij de onderzoeksrechter ter gelegenheid van een verhoor of door kennisgeving aan de betrokkene, hem of haar ervan op de hoogte stelt dat tegen hem of haar ernstige aanwijzingen van schuld bestaan.

c) De term «verwijzen of dagvaarden voor een hof of een rechtbank» dient te worden gelezen in zijn gemeenschappelijke betekenis, en stelt derhalve geen problemen.

d) De term «aanhouding» wordt verkozen boven de term «vrijheidsberoving». Deze laatste term is immers een feitelijk, en geen juridisch begrip. De term «vrijheidsberoving» zou derhalve ook slaan op een administratieve aanhouding, die door de politie kan worden uitgevoerd in het kader van haar opdrachten van administratieve politie, terwijl het niet de bedoeling is van de grondwetgever dat hiervoor verlof van het parlement nodig is.

De aanhouding heeft dus enkel betrekking op de gerechtelijke aanhouding.

2. Toelichting bij het tweede lid

Deze bepaling sluit tijdens de rechtspleging een rechtstreekse dagvaarding door een burgerlijke partij uit. Een burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter om de rechtsvordering op te starten wordt ook uitgesloten (dit is volledig in overeenstemming met het voorrecht van rechtsmacht voor magistraten, en het uitsluiten van rechtstreekse dagvaardiging en burgerlijke partijstelling om de rechtsvordering op gang te brengen voor de jeugdrechtbank en de militaire rechtbanken).

Het instellen van de strafvordering kan enkel door de bevoegde overheid: dit is over het algemeen het openbaar ministerie, maar in een aantal gevallen van bijzonder strafrecht kunnen dit bepaalde administratieve overheden zijn die door de wet belast zijn met de strafvordering (bijvoorbeeld de wetgeving inzake douane en accijnzen).

De tekst voorziet enkel dat het instellen van de strafvordering voorbehouden is voor de bevoegde overheden. De bepaling verhindert dus niet dat een burgerlijke partij zich voegt bij de vordering die werd ingesteld door de bevoegde overheid.

3. Toelichting bij het derde lid

Deze bepaling is een noodzakelijke technische aanpassing aan de beleidsopties genomen in het eerste en het tweede lid.

4. Toelichting bij de overgangsbepaling

Zie de toelichting bij het eerste lid.

Frederik ERDMAN.
Roger LALLEMAND.
Hugo VANDENBERGHE.
Magdeleine WILLAME.

Nr. 3 VAN DE HEREN GORIS EN VERHOFSTADT

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

«Art. 59. — § 1. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan in strafzaken geen huiszoeking noch

matière répressive à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre qu'en présence du président de la Chambre dont il fait partie ou d'un membre désigné par ce président.

§ 2. *Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, en matière répressive, être traduit devant un tribunal ou une cour que par les membres du ministère public, par les agents déclarés compétents par la loi ou avec l'autorisation préalable de la justice.*

§ 3. *L'arrestation ou la poursuite devant une cour ou un tribunal à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre est suspendue pendant la session si la Chambre dont l'intéressé fait partie le requiert à la demande de ce dernier.»*

Justification

Les auteurs du présent amendement continuent à croire qu'il n'y a aucune raison de maintenir un régime particulier, soit dans la suspension des poursuites répressives intentées contre un membre de l'une ou de l'autre Chambre, soit dans une certaine intervention de la Chambre dont l'intéressé fait partie, dans l'exercice de celles-ci.

Non seulement ce genre de procédé n'a plus sa place dans le climat social actuel, mais les raisons qui justifiaient à l'époque l'existence de pareil régime ne sont plus valables :

— La *ratio legis* de l'article 45 initial, actuellement 59, de la Constitution, visait à protéger le pouvoir législatif contre le pouvoir exécutif, c'est-à-dire à protéger le Parlement en tant qu'institution et non le parlementaire en tant qu'individu.

Lors de la rédaction de la Constitution belge, le souvenir de l'ascendant du pouvoir exécutif au cours de la période hollandaise était encore très vif. Ainsi craignait-on que le ministre de la Justice ne poursuivît des membres des Chambres législatives pour des raisons politiques et ne pût de cette façon prendre le pouvoir législatif en otage.

L'instabilité interne n'était pas le seul objet de préoccupation; l'on s'inquiétait également des répercussions d'une éventuelle faiblesse interne sur la stabilité externe de notre jeune Nation, qui n'avait pas encore été reconnue, à ce moment-là, par les grandes puissances européennes.

Puisque depuis lors, le droit d'injonction du ministre de la Justice est interprété de façon très restrictive et que la responsabilité du pouvoir exécutif à l'égard du législatif constitue un principe profondément enraciné, le régime d'exception a perdu sa raison d'être.

— Le fait que la protection instaurée en 1831 consistait en une protection du Parlement en tant qu'institution plutôt qu'en une protection du membre individuel résulte du fait que la suspension des poursuites était limitée à la durée de la session, soit quarante jours au moins par an.

Il convient de ne pas perdre de vue à cet égard qu'on ne siégeait, à l'époque, guère plus que les quarante jours prévus. Le but n'était dès lors certainement pas d'offrir une ample protection aux parlementaires individuels; si tel avait été l'objectif, l'on aurait dû prolonger la durée de la protection afin qu'elle couvrît l'ensemble de la législature.

inbeslagneming plaatsvinden tegen een lid van een van beide Kamers dan in aanwezigheid van de voorzitter van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt of van een door die voorzitter aangewezen lid.

§ 2. *Geen lid van een van beide Kamers kan in strafzaken voor een rechtbank of een hof worden gebracht dan door de leden van het openbaar ministerie, door de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren of met voorafgaandelijke machtiging door een rechter.*

§ 3. *De aanhouding of de vervolging voor een hof of een rechtbank tegen een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert op verzoek van dat lid.»*

Verantwoording

De indiener blijft in hoofdorde van mening dat er geen reden bestaat om een bijzonder regime te handhaven, bestaande uit de opschorting van de strafvervolging tegen een lid van een van beide Kamers of bestaande uit een bepaalde tussenkomst in de uitoefening ervan door de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt.

Niet alleen past zulks niet meer in het huidige maatschappelijke klimaat, doch de vroegere redenen die voor het bestaan van dergelijk regime werden ingeroepen zijn niet meer geldig :

— De *ratio legis* van het oorspronkelijke artikel 45, thans 59 van de Grondwet, ligt in de bescherming van de wetgevende macht tegen de uitvoerende macht, d.w.z. de bescherming van het Parlement als instelling en niet van het parlementslid als individu.

Bij de totstandkoming van de Belgische Grondwet was de herinnering aan het gewicht van de uitvoerende macht gedurende de Hollandse periode nog zeer reëel. Aldus bestond de angst dat de minister van Justitie leden van de Wetgevende Kamers zou vervolgen om politieke redenen en alzo de wetgevende macht in zekere zin zou kunnen gijzelen.

Daarbij ging het niet enkel om interne stabiliteit, maar ook om de weerslag van mogelijke interne zwakte op de externe stabiliteit van het jonge België, dat op dat ogenblik nog niet was erkend door de toenmalige Europese grootmachten.

Aangezien het injunctierecht van de minister van Justitie inmiddels zeer beperkt wordt geïnterpreteerd en gezien de diep gewortelde verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht opzichthens de wetgevende macht, is de oorspronkelijke bestaansreden voor een uitzonderingsregime weggevallen.

— Dat de in 1831 ingevoerde bescherming veel meer de bescherming van het Parlement als instelling beoogde dan van het individuele lid, blijkt uit de beperking van opschorting van strafvervolging tot de duur van de zitting, zijnde minstens 40 dagen per jaar.

Hierbij mag niet uit het oog worden verloren dat er destijds weinig méér dan de voorziene veertig dagen werd gezeteld... Het was dus zeker niet de bedoeling het individuele parlementslid uitgebreid te beschermen, anders had men de termijn van de bescherming tot de hele legislatuur moeten uitbreiden !

Si la durée a été étendue, c'est uniquement parce que les sessions durent bien plus longtemps aujourd'hui.

— L'on ne peut davantage invoquer le principe de la séparation des pouvoirs pour justifier un régime d'exception. L'interprétation stricte selon laquelle le pouvoir judiciaire ne pourrait pas s'occuper des membres du pouvoir législatif sans l'autorisation de la Chambre concernée est aussi fautive que dépassée.

En premier lieu, la séparation des pouvoirs n'est pas aussi stricte qu'on la présente: la Chambre remplit des missions qui reviendraient en fait au pouvoir exécutif (naturalisations) ou au pouvoir judiciaire (comptabilité de l'État), le chef du pouvoir exécutif fait partie du pouvoir législatif (le Roi), le pouvoir exécutif exerce des fonctions du pouvoir judiciaire (juridictions administratives), etc.

En deuxième lieu, il ne s'agit pas d'une séparation ayant pour conséquence que chacun se retrouve dans sa tour d'ivoire, mais bien d'un équilibre, d'une coopération et d'un contrôle réciproque des différents pouvoirs, d'un système de freins et contrepoids (*checks and balances*), qui doit empêcher qu'un pouvoir s'arroge tout le (trop de) pouvoir.

— Enfin, il faut tenir compte de la «médiatisation» de la société, qui fait que tout régime d'exception est mis sous les projecteurs à tel point qu'un membre d'une Chambre auquel s'applique pareil régime est, à l'avance, jugé ou condamné par l'opinion publique.

Plutôt qu'une mesure de protection, pareils régimes constituent une stigmatisation de l'intéressé et de l'institution dont il fait partie.

Si l'on opte pour le maintien de certaines garanties en vue de protéger le pouvoir législatif en tant qu'institution ou ses membres, il faut mettre en balance les intérêts de l'enquête et ceux de l'institution.

Les auteurs du présent amendement pensent qu'il est possible d'atteindre un équilibre entre ces deux types d'intérêts de la façon suivante:

— L'option de base est que l'instruction doit pouvoir être entamée en toute liberté et de façon efficace. Aucune autorisation n'est donc nécessaires, ni avant, ni après.

— Dans le cas d'une perquisition et d'une saisie, il convient de considérer ce qui suit: d'une part, un débat préalable à ces mesures les prive à l'avance de tout effet qu'elles pourraient avoir; d'autre part, l'on peut concevoir qu'une certaine protection est nécessaire pour éviter que l'on ne profite d'une perquisition pour rechercher d'autres données que celles sur lesquelles porte l'instruction.

C'est pour cette raison que les auteurs de l'amendement proposent que le président de la Chambre concernée soit présent, ou un membre désigné par lui. Cette présence permet d'assurer le déroulement correct de la mesure d'instruction prise.

— Lorsque l'action publique est intentée par une partie civile, il convient, de l'avis des auteurs de l'amendement, de prévoir un «filtre». Si l'on se constitue partie civile entre les mains du juge d'instruction ou devant la juridiction d'instruction, il appartient à ce dernier ou à cette dernière de prendre la décision de renvoyer au tribunal. Une citation directe n'est cependant pas possible, ce afin de prévenir des procédures vexatoires contre des membres du pouvoir législatif.

— Enfin, les auteurs de l'amendement prévoient que la Chambre concernée peut toujours, sur l'initiative du membre poursuivi, suspendre l'arrestation ou la poursuite pour la durée de la session.

Cette possibilité offre une ultime «garantie» contre un abus quelconque.

De duur is *de facto* slechts uitgebreid omdat de zitting thans veel langer duurt.

— Het beginsel van de scheiding der machten kan evenmin als bestaansreden voor een uitzonderingsregime worden ingeroepen. De strikte interpretatie volgens welke de rechterlijke macht zich niet met de leden van de wetgevende macht zou mogen inlaten zonder toelating van de betrokken Kamer zelf, is even verkeerd als voorbijgestreefd.

Eerstens is de scheiding der machten niet zo strikt als zij wordt voorgesteld: de Kamer vervult taken die eigenlijk de uitvoerende macht zouden toekomen (naturalisaties) of de rechterlijke macht (over rekenplichtigen), het hoofd van de uitvoerende macht maakt deel uit van de wetgevende macht (de Koning), de uitvoerende macht oefent functies uit van de rechterlijke macht (administratieve rechtscolleges), enz.

Tweedens gaat het niet om een scheiding, waar ieder in een ivoren toren zit, maar om een evenwicht, een samenwerking en een wederzijdse controle van de verschillende machten met of op elkaar, een systeem van «checks and balances» dat moet verhinderen dat één macht alle (teveel) macht naar zich toetrekt.

— Tenslotte is er de «mediatisering» van de samenleving, die maakt dat ieder uitzonderingsregime dermate in de verf wordt gezet, dat een lid van een Kamer dat onder dergelijk regime valt, op voorhand be- of veroordeeld wordt door de publieke opinie.

Eerder dan een beschermingsmaatregel, vormen dergelijke regimes een stigmatisering voor de betrokkene en de instelling waarvan hij deel uitmaakt.

Voor zover men opteert voor het behoud van zekere waarborgen ter bescherming van de wetgevende macht als instelling of van haar leden, dienen hierbij de belangen van het onderzoek afgewogen te worden tegen de belangen van de instelling.

Een evenwicht daartussen kan volgens de indieners als volgt worden bereikt:

— Basisoptie is dat het strafonderzoek in alle vrijheid en op een efficiënte wijze moet kunnen aangevangen worden. Er is dus geen enkele machtiging nodig, vooraf noch achteraf.

— Voor een huiszoeking en een inbeslagneming dient het volgende te worden overwogen: enerzijds onttrekt een aan deze maatregelen voorafgaand debat op voorhand ieder mogelijk effect eraan, anderzijds kan men zich indenken dat een zekere bescherming nodig is om te verhinderen dat een huiszoeking aangegrepen wordt als mogelijkheid om andere gegevens op te zoeken dan die waarop het strafonderzoek betrekking heeft.

Om die reden stellen de indieners de aanwezigheid van de voorzitter van de betrokken Kamer voor, of een door die voorzitter aangewezen lid. Deze aanwezigheid kan borg staan voor een correct verloop van de genomen onderzoeksmaatregel.

— Met betrekking tot het instellen van de strafvordering door een burgerlijke partij, zijn de indieners van oordeel dat een «filter» dient te worden voorzien. Indien men zich burgerlijke partij stelt in handen van de onderzoeksrechter of voor het onderzoeksgerecht, oordeelt dit laatste over de verwijzing naar de rechtbank. Een rechtstreekse dagvaarding is echter niet mogelijk. Dit om tergende procedures tegen leden van de wetgevende macht te voorkomen.

— Tenslotte voorzien de indieners dat de betrokken Kamer steeds op initiatief van haar lid dat vervolgd wordt, de aanhouding of de vervolging kan opschorten voor de duur van de zitting.

Deze mogelijkheid biedt een ultieme «waarborg» tegen welkdanig misbruik dan ook.

N° 4 DE MM. GORIS ET VERHOFSTADT

(Subsidiaire à leur amendement n° 3)

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par les dispositions suivantes :

« Art. 59. — § 1er. *Sauf le cas de flagrant délit, le juge d'instruction doit, dans les cinq jours de la mise en détention ou de l'arrestation d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre, demander l'autorisation de la Chambre dont l'intéressé fait partie.*

§ 2. *Sauf le cas de flagrant délit, il ne peut être procédé à aucune perquisition ni saisie en matière répressive à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre qu'en présence du président de la Chambre dont il fait partie ou d'un membre désigné par ce président.*

§ 3. *Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, en matière répressive, être traduit devant un tribunal ou une cour que par les membres du ministère public, par les agents déclarés compétents par la loi ou avec l'autorisation préalable de la justice.*

§ 4. *L'arrestation ou la poursuite devant une cour ou un tribunal à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre est suspendue pendant la session si la Chambre dont l'intéressé fait partie le requiert à la demande de ce dernier.* »

Justification

Le présent amendement reprend les dispositions du précédent, tout en prévoyant une garantie supplémentaire en ce qui concerne l'arrestation et la détention préventive.

L'on peut se demander quelle forme cette garantie doit adopter.

L'arrestation ne peut avoir lieu que dans les cas graves, lorsque les conditions prévues à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive sont remplies (absolue nécessité pour la sécurité publique, sérieuses raisons de craindre que l'inculpé ne commette de nouveaux crimes ou délits, se soustraie à l'action de la justice, ...).

Si l'on devait y procéder, il serait absurde de devoir débattre pendant plusieurs jours, à la Chambre dont l'intéressé fait partie, pour décider si l'on peut ou non prendre très probablement ladite mesure: le cas échéant, le mal aura été fait.

D'autre part, eu égard au caractère radical de la mesure, il est nécessaire de prévoir une intervention de ladite Chambre.

C'est pourquoi les auteurs du présent amendement proposent, en guise de solution intermédiaire, d'obliger le juge d'instruction à demander, dans un bref délai déterminé, l'assentiment de ladite Chambre quant à la mesure ordonnée par lui.

Si ladite Chambre refuse de donner son assentiment, il est immédiatement mis fin à l'arrestation ou à la détention préven-

Nr. 4 VAN DE HEREN GORIS EN VERHOFSTADT

(Subsidiair bij amendement nr. 3)

Enig artikel

Het voorgesteld artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 59. — § 1. *Behalve bij ontdekking op heterdaad, moet de onderzoeksrechter binnen de vijf dagen na de in hechtenis neming of de aanhouding van een lid van een beide Kamers, de instemming vragen van de Kamer waarvan dat lid deel uitmaakt.*

§ 2. *Behalve bij ontdekking op heterdaad kan in strafzaken geen huiszoeking noch inbeslagneming plaatsvinden tegen een lid van een van beide Kamers dan in aanwezigheid van de Voorzitter van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt of van een door die Voorzitter aangewezen lid.*

§ 3. *Geen lid van een van beide Kamers kan in strafzaken voor een rechtbank of een hof worden gebracht dan door de leden van het openbaar ministerie, door de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren of met voorafgaandelijke machtiging door een rechter.*

§ 4. *De aanhouding of de vervolging voor een hof of een rechtbank tegen een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert op verzoek van dat lid.* »

Verantwoording

Dit amendement herneemt de bepalingen van het vorige amendement met dien verstande dat een bijkomende waarborg wordt ingebouwd m.b.t. de aanhouding en de voorlopige hechtenis.

De vraag is welke vorm zulks moet aannemen.

Aanhouding kan slechts geschieden in ernstige gevallen, waarbij aan de criteria van artikel 16, § 1, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis is voldaan (volstreekte noodzakelijkheid voor openbare veiligheid, ernstige redenen om te vrezen dat nieuwe misdaden of wanbedrijven zouden worden begaan, onttrekking, ...).

Indien men daartoe zou moeten overgaan, heeft het geen zin enkele dagen een debat te moeten voeren in de Kamer waarvan het betreffende lid deel uitmaakt, om te beslissen of die maatregel al dan niet mag worden genomen: in voorkomend geval zal het kwaad allicht geschied zijn.

Anderzijds is, gezien het ingrijpende effect van de maatregel, hier een tussenkomst van de Kamer noodzakelijk.

Als middenweg stellen de indieners daarom voor om de onderzoeksrechter te verplichten binnen een bepaalde korte termijn de instemming van de Kamer met de door hem bevolen maatregel te vragen.

Weigert de Kamer deze, dan komt er onmiddellijk een einde aan de aanhouding of voorlopige hechtenis, wat de raadkamer

tive, quelle qu'ait été la décision de la chambre du conseil à ce sujet. Si ladite Chambre donne son assentiment, la chambre du conseil reste compétente pour décider si, oui ou non, elle maintient l'incarcération ou confirme la détention préventive.

Il est dès lors clair que la Chambre dont l'intéressé fait partie ne se substitue ni à la chambre du conseil ni à la chambre des mises en accusation.

N° 5 DE MM. GORIS ET VERHOFSTADT

(Subsidiaire à leur amendement n° 4)

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par les dispositions suivantes :

« Art. 59. — § 1er. *Sauf le cas de flagrant délit, aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, en matière répressive, être poursuivi ou privé de sa liberté qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie.*

§ 2. *Sauf le cas de flagrant délit, il ne peut être procédé à aucune perquisition ni saisie en matière répressive à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre qu'en présence du président de la Chambre dont il fait partie ou d'un membre désigné par ce président.*

§ 3. *Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, en matière répressive, être traduit devant un tribunal ou une cour que par les membres du ministère public, par les agents déclarés compétents par la loi ou avec l'autorisation préalable de la justice.*

§ 4. *L'arrestation ou la poursuite devant une cour ou un tribunal à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre est suspendue pendant la session si la Chambre dont l'intéressé fait partie le requiert à la demande de ce dernier.* »

Justification

Le présent amendement reprend les dispositions du précédent, étant entendu que ses auteurs prévoient subsidiairement, comme dans le texte voté par la Chambre des représentants, qu'il faut une autorisation préalable pour pouvoir procéder à la mise en détention préventive.

N° 6 DE M. VERHOFSTADT ET CONSORTS

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par les dispositions suivantes :

« Art. 59. — § 1er. *Sauf le cas de flagrant délit, aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne*

daaromtrent ook beslist moge hebben. Verleent de Kamer haar instemming, dan blijft de raadkamer bevoegd om al dan niet te handhaven of te bevestigen.

Het is dus duidelijk dat de Kamer niet in de plaats komt van de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling.

Nr. 5 VAN DE HEREN GORIS EN VERHOFSTADT

(Subsidiair bij hun amendement nr. 4)

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 59. — § 1. *Behalve bij ontdekking op heterdaad, kan geen lid van een van beide Kamers in strafzaken worden vervolgd of van zijn vrijheid beroofd dan met verlof van de Kamer waarvan dat lid deel uitmaakt.*

§ 2. *Behalve bij ontdekking op heterdaad kan in strafzaken geen huiszoeking noch inbeslagneming plaatsvinden tegen een lid van een van beide Kamers dan in aanwezigheid van de voorzitter van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt of van een door die voorzitter aangewezen lid.*

§ 3. *Geen lid van een van beide Kamers kan in strafzaken voor een rechtbank of een hof worden gebracht dan door de leden van het openbaar ministerie, door de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren of met voorafgaandelijke machtiging door een rechter.*

§ 4. *De aanhouding of de vervolging voor een hof of een rechtbank tegen een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert op verzoek van dat lid.* »

Verantwoording

Dit amendement herneemt de bepalingen van het vorig amendement met dien verstande dat de indieners — subsidiair — de voorafgaandelijke toelating voor voorlopige aanhouding herneemen, zoals in de door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurde tekst.

Stef GORIS.
Guy VERHOFSTADT.

Nr. 6 VAN DE HEER VERHOFSTADT C.S.

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 59. — § 1. *Behalve bij ontdekking op heterdaad, kan geen lid van een van beide Kamers, tijdens*

peut, pendant la durée de la session, être privé de sa liberté en matière répressive qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie.

§ 2. Sauf le cas de flagrant délit, il ne peut, pendant la durée de la session, être procédé à aucune perquisition ni saisie en matière répressive à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre qu'en présence du président de la Chambre dont il fait partie ou d'un membre désigné par ce président.

§ 3. Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être traduit, en matière répressive, devant un tribunal ou une cour que par les membres du ministère public, par les agents déclarés compétents par la loi ou avec l'autorisation préalable de la justice.

§ 4. Toute enquête ou poursuite devant une cour ou un tribunal à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre est suspendue pendant la session si la Chambre dont l'intéressé fait partie le requiert à la demande de ce dernier. À cet effet, la décision doit être prise à la majorité des deux tiers des suffrages dans la Chambre concernée. »

N° 7 DE M. VERHOFSTADT ET CONSORTS

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par les dispositions suivantes :

« Art. 59. — Toute enquête ou poursuite devant une cour ou un tribunal à l'égard d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre est suspendue pendant la session si la Chambre dont l'intéressé fait partie le requiert à la demande de ce dernier. À cet effet, la décision doit être prise à la majorité des deux tiers des suffrages dans la Chambre concernée. »

Justification

Le présent amendement vise à offrir une garantie, de la façon la plus nette et la plus simple, contre toute action arbitraire accomplie à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre législative.

de zitting, in strafzaken van zijn vrijheid worden beroofd dan met verloop van de Kamer waarvan dat lid deel uitmaakt.

§ 2. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan in strafzaken, tijdens de zitting, geen huiszoeking noch inbeslagneming plaatsvinden tegen een lid van een van beide Kamers dan in aanwezigheid van de voorzitter van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt of van een door die voorzitter aangewezen lid.

§ 3. Geen lid van een van beide Kamers kan in strafzaken, tijdens de zitting, voor een rechtbank of een hof worden gebracht dan door de leden van het openbaar ministerie, door de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren of met voorafgaandelijke machtiging door een rechter.

§ 4. Ieder onderzoek of vervolging voor een hof of een rechtbank tegen een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert op verzoek van dat lid. Deze Kamer dient hiertoe met een meerderheid van twee derden van de stemmen te beslissen. »

Guy VERHOFSTADT.
Claude DESMEDT.
Jan LOONES.
Stef GORIS.
Jacques DEVOLDER.
Michel FORET.

Nr. 7 VAN DE HEER VERHOFSTADT C.S.

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 59. — Ieder onderzoek of vervolging voor een hof of een rechtbank tegen een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert op verzoek van dat lid. Deze Kamer dient hiertoe met een twee derden meerderheid te beslissen. »

Verantwoording

Huidig amendement wil in zijn zuiverste en eenvoudigste vorm een waarborg bieden tegen welkdanig willekeurig optreden dan ook tegen een lid van een van beide wetgevende kamers.

En effet, les parlementaires seront entièrement soumis à la procédure pénale de droit commun, sous réserve de pouvoir demander, à n'importe quel stade de l'enquête ou du procès, à la Chambre dont ils font partie, de suspendre l'enquête pendant la session.

Ladite Chambre ne pourra décider de requérir la suspension qu'à une majorité des deux tiers. Cela se justifie eu égard aux conséquences radicales d'une telle décision et permet d'éviter que celle-ci ne soit prise majorité contre minorité.

N° 8 DE M. VERHOFSTADT ET CONSORTS

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé de la Constitution par les dispositions suivantes :

« Art. 59. — § 1er. *Sauf le cas de flagrant délit, aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être privé de sa liberté en matière répressive qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie.*

§ 2. *Pour toutes les mesures de contrainte autres que celles visées au paragraphe précédent, telles que les mandats d'amener, les perquisitions, les saisies, la recherche de communications téléphoniques et leur écoute, ainsi que l'exploration corporelle, le juge d'instruction doit demander au préalable l'autorisation du président du tribunal de première instance. Ce dernier statue sans délai, le procureur du Roi entendu.*

§ 3. *Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être traduit, en matière répressive, devant un tribunal ou une cour que par les membres du ministère public, par les agents déclarés compétents par la loi ou avec l'autorisation préalable de la justice.*

Inderdaad worden de leden volledig aan de gemeenrechtelijke strafprocedure onderworpen, met dien verstande dat zij in elke stand van het onderzoek of het geding, aan de Kamer waarvan zij deel uitmaken kunnen vragen het onderzoek op te schorten voor de duur van de zitting.

De Kamer kan slechts met een meerderheid van twee derden beslissen hiertoe over te gaan. Zulks is verantwoord gezien de verstreckende gevolgen van dergelijke beslissing. Het helpt ook te vermijden dat zulke beslissingen in een meerderheid-versus-minoriteit-sfeer moeten worden genomen.

Guy VERHOFSTADT.
Bert ANCIAUX.
Stef GORIS.
Jacques DEVOLDER.

Nr. 8 VAN DE HEER VERHOFSTADT C.S.

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 van de Grondwet vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 59. — § 1. *Behalve bij ontdekking op heterdaad, kan geen lid van een van beide Kamers, tijdens de zitting, in strafzaken van zijn vrijheid worden beroofd dan met verlof van de Kamer waarvan dat lid deel uitmaakt.*

§ 2. *Voor alle andere dwangmaatregelen dan deze bedoeld in de vorige paragraaf, zoals bevelen tot medebrenging, huiszoekingen, inbeslagnemingen, het opsporen en aftappen van telefoongesprekken alsmede onderzoeken aan het lichaam, dient de onderzoeksrechter voorafgaandelijk de toelating van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te vragen. Deze laatste doet onverwijld uitspraak, de procureur des Konings gehoord zijnde.*

§ 3. *Geen lid van een van beide Kamers kan in strafzaken, tijdens de zitting, voor een rechtbank of een hof worden gebracht dan door de leden van het openbaar ministerie, door de door de wet bevoegd verklaarde ambtenaren of met voorafgaandelijke machtiging door een rechter. »*

Guy VERHOFSTADT.
Jan LOONES.
Stef GORIS.
Jacques DEVOLDER.

N° 9 DE M. ERDMAN

(Sous-amendement à l'amendement n° 2 de M. Erdman et consorts)

Article unique

A. Au premier alinéa, supprimer les mots «faire l'objet de mesures de contrainte requérant l'ordre du juge».

B. Entre le premier alinéa et le deuxième alinéa proposés, insérer un alinéa rédigé comme suit :

«Toutefois, des mesures de contrainte requérant l'ordre d'un juge ne peuvent être ordonnées à l'égard d'un membre de l'une des deux Chambres, au cours de la session, en matière répressive, que par le président du tribunal, à la demande d'un juge compétent et sur avis conforme d'un membre du ministère public. Cet ordre est communiqué au président de la Chambre concernée.»

N° 10 DE MME MILQUET

(Sous-amendement à l'amendement n° 2 de M. Erdman et consorts)

Article unique

A. À l'alinéa 1er proposé insérer les mots «selon la définition prévue par la loi» **entre les mots** «inculpé,» **et** «renvoyé».

B. Supprimer la disposition transitoire.

Justification

Par souci légistique, il est préférable d'omettre la disposition transitoire telle qu'elle est prévue dans la proposition d'amendement déposée par M. Erdman et consorts et de renvoyer directement à la loi pour la définition qu'il y a lieu de donner à la notion d'inculpation.

Joëlle MILQUET

Nr. 9 VAN DE HEER ERDMAN

(Subamendement op amendement nr. 2 van de heer Erdman c.s.)

Enig artikel

A. In het eerste lid worden de woorden «het voorwerp uitmaken van dwangmaatregelen waarvoor het bevel van een rechter is vereist» **geschrapt.**

B. Tussen het voorgestelde eerste en tweede lid wordt een lid ingevoegd, luidend als volgt.

«Evenwel kunnen dwangmaatregelen waarvoor het bevel van een rechter is vereist, ten opzichte van een lid van beide kamers, tijdens de zitting in strafzaken, slechts worden bevolen door de voorzitter van de rechtbank, op vraag van de bevoegde rechter en op eensluidend advies van een lid van het openbaar ministerie. Dit bevel wordt aan de voorzitter van de betrokken Kamer medegedeeld.»

Frederik ERDMAN

Nr. 10 VAN MEVROUW MILQUET

(Subamendement op amendement nr. 2 van de heer Erdman c.s.)

Enig artikel.

A. In het voorgestelde eerste lid tussen de woorden «in verdenking gesteld» **en het woord** «verwezen» **invoegen de woorden** «overeenkomstig de omschrijving waarin de wet voorziet».

B. De overgangsbepaling doen vervallen.

Verantwoording

Uit wetgevingstechnisch oogpunt is het beter de overgangsbepaling in het amendement van de heer Erdman c.s. te schrappen en te verwijzen naar de wet voor de omschrijving van het begrip «inverdenkingstelling».